

М. Руденко. // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 277–283.

5. Теплов Б. М. Проблемы индивидуальных различий / Б. М. Теплов. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1961. – 536 с.

6. Тищенко С. Суб'єкти взаємодії сторони обвинувачення під час досудового розслідування / С. Тищенко // Вісник прокуратури. – 2013. – № 1. – С. 49–54.

7. Юрчишин В. М. Місце і роль прокурора у досудовому розслідуванні та їх відображення в теорії, законодавстві і практиці: Монографія / В. М. Юрчишин. – Чернівці: «Родовід», 2013. – 307 с.

(detective) actions while investigating crimes committed by organized groups in the context of new procedural legislation], *Borotba z organizovanoju zlochinnistiu i koruptsiieiu (teoriia i praktyka)* 2 (30): 3-8.

3. Romaniuk B. V. (2011) *Udoskonalennia dosudovogo provadzhennia v Ukraini* [Improvement of pretrial proceedings in Ukraine], Kyiv: MNDTS.

4. Rudenko M. and Pivnenko V. (2013) 'Pro sutnist prokurorskoho protsesualnoho kerivnytstva dosudovym rozsliduvanniam' [On the essence of prosecutor procedural management of pretrial investigation], *Iurydychny chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav* 1: 277-283.

5. Teplov B. M. (1961) *Problemy individualnykh razlichii* [Problems of individual differences], Moscow: Izd-vo APN RSFSR.

6. Tyshchenko S. (2013) 'Subiekti vzaiemodii storony obvynuvachennia pid chas dosudovogo rozsliduvannia' [Subjects of interaction of the prosecution during the preliminary investigation], *Visnyk prokuratury* 1: 49-54.

7. Iurchyshyn V. M. (2013) *Mistse i rol prokurora v dosudovomu rozsliduvanni ta ikh vidobrazhennia v teorii, zakonodavstvi i praktytsi: Monografiia* [Place and role of a prosecutor in the pretrial investigation and their reflection in theory, legislation, and practice: Monograph], Chernivtsi: 'Rodovid'.

References

1. Bilenchuk P. (2013) 'Metodolohichni zasady naukovoogo zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia [Methodological principles of scientific support of the criminal proceedings], *Viche* 14: 13-15.

2. Bobrytsky L. V. (2013) 'Problemni pytannia provedennia neglasnykh slidchikh (rozshukovykh) dii pry rozsliduvanni zlochiniv, uchinenykh organizovanymy ugrupuvanniamy, u konteksti novogo protsesualnoho zakonodavstva' [Problematic issues on covert investigative

Шляхи вдосконалення механізму процедури банкрутства в Україні на основі міжнародного досвіду

Андрій СУББОТ,
аспірант Національного університету
державної податкової служби України

Проведено аналіз недоліків українського законодавства у сфері врегулювання процедури банкрутства. Розглянуто принципи діяльності державних органів найрозвиненіших країн світу, наділених спеціальними функціями щодо ефективної реалізації положень чинного законодавства цих держав у сфері банкрутства. Аргументовано, що в світовій практиці законодавство про банкрутство розвивалося двома принципово відмінними шляхами: на основі британської моделі (яка розглядала банкрутство як засіб повернення боргів кредиторам, що, відповідно, супроводжувалося ліквідацією боржника) та американської моделі (основна мета якої полягала в реабілітації підприємства і відновленні його платоспроможності). З'ясовано, що останнім часом у законодавстві розвинених країн спостерігається тенденція до зближення і поєднання цих двох моделей. Проаналізовано наявні й потенційні механізми подолання проблем, які виникають під час реалізації українського законодавства про банкрутство, розроблені на основі наведеного міжнародного досвіду.

Ключові слова: неплатоспроможність, банкрутство, ринково-економічні відносини, законодавство, міжнародний досвід, спеціальний державний орган з питань банкрутства.

Пути совершенствования механизма процедуры банкротства в Украине на основе международного опыта

Андрей СУББОТ, аспирант Национального университета государственной налоговой службы Украины

Проведен анализ недостатков украинского законодательства в сфере регулирования процедуры банкротства. Рассмотрены принципы деятельности государственных органов развитых стран мира, наделенных специальными функциями по эффективной реализации положений действующего законодательства этих государств в сфере банкротства. Аргументировано, что в мировой практике законодательство о банкротстве развивалось двумя принципиально отличными путями: на основе британской модели (которая рассматривала банкротство как средство возврата долгов кредиторам, что, соответственно, сопровождалось ликвидацией должника) и американской модели (основная цель которой заключалась в реабилитации предприятия и восстановлении его платежеспособности). Выяснено, что в последнее время в законодательстве развитых стран наблюдается тенденция к сближению и сочетанию двух указанных моделей. Проанализированы существующие и потенциальные механизмы преодоления проблем, возникающих при реализации украинского законодательства о банкротстве, разработанные на основе приведенного международного опыта.

Ключевые слова: неплатежеспособность, банкротство, рыночно-экономические отношения, законодательство, международный опыт, специальный государственный орган по вопросам банкротства.

Ways to Improve the Mechanism of Bankruptcy Procedure in Ukraine on the Basis of International Experience

Andrii SUBBOT, Ph.D. Student of the National University of State Tax Service of Ukraine

Drawbacks of the Ukrainian legislation on regulation of the bankruptcy procedure are analyzed. Main principles of activities of the state bodies of the most developed countries that are authorized for special functions to effectively implement provisions of the current bankruptcy legislation of these states are examined. It is argued that in international practice bankruptcy legislation has developed in two fundamentally different ways: grounding on the British model to consider bankruptcy as a means of repayment of debts to the creditors that is accompanied with the liquidation of the debtor, respectively; and grounding on the American model whose main objective is to rehabilitate the company and to restore its solvency. It is determined that recently the legislation of the developed countries has tended to convergence and combination of these two models. Existing and potential mechanisms to overcome issues that arise during implementation of the Ukrainian legislation on bankruptcy, developed on the basis of the international experience, are analyzed.

Keywords: insolvency, bankruptcy, market and economic relations, legislation, international experience, special state body for bankruptcy.

Отримавши статус суверенної незалежної держави, Україна стала на шлях розвитку ринково-економічних відносин. Цей перехід не в останню чергу було зумовлено внутрішніми економічними чинниками (підвищенням рівня інфляції, кризою платіжної системи, спадом різноманітних сфер виробництва), вплив яких негативно позначився на діяльності господарюючих суб'єктів. Тому для оздоровлення фінансово неспроможних підприємств на законодавчому рівні було створено спеціальний механізм – інститут неспроможності (банкрутства), який, до речі, є в усіх державах із ринковою економікою.

Банкрутство є унікальним правовим механізмом розв'язання проблем заборгованості приватної особи шляхом визнання цієї особи неспроможною. Закон

України № 2343-XII «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» у редакції від 7 липня 2014 року (як і попередня редакція цього закону) передбачає чотири судові процедури банкрутства, які застосовуються щодо боржника (ст. 7): розпорядження майном боржника; мирову угоду; санацію (відновлення платоспроможності боржника); ліквідацію банкрута.

Багаторічний досвід застосування цього закону свідчить, що правовий механізм банкрутства використовується суб'єктами господарювання як для реального відновлення платоспроможності боржників, так і для ухилення від майнової відповідальності перед іншими контрагентами та сплати необхідних внесків до державного бюджету. Адже господарюючі суб'єкти не

тільки перестали боятися процедури банкрутства, а й навчилися користуватися і навіть зловживати лояльністю законодавця до неплатоспроможних підприємств та прогалинами чинного законодавства [8, с. 3].

Швидкість, ефективність, послідовність і вартість процедури банкрутства, а також наявність спеціального державного органу, наділеного відповідними функціями, є важливими чинниками, що впливають на результативність ведення бізнесу суб'єктами господарювання в будь-якій країні. Розумне регулювання сфери банкрутства в Україні повинно стати дієвим засобом оздоровлення економіки, оскільки в іншому разі наявні проблеми в сфері банкрутства гальмуватимуть розвиток країни та заважатимуть залученню інвесторів до роботи в рамках фінансово-економічного сектору нашої держави.

За даними Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації, позиція України в рейтингу «Ведення бізнесу» за індикатором «Закриття бізнесу» є низькою порівняно з іншими країнами світу і протягом останніх років не змінилася на краще. Одразу слід зазначити, що, згідно з рейтинговими показниками, представленими в звіті Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації «Ведення бізнесу», за показником «Закриття бізнесу» (до якого належить банкрутство) Україна в 2012 році посіла 156-те місце, в 2013-му – 157-ме, а в 2014-му перемістилася на 162-ге серед 189 країн світу [10]. Стрімке зниження рейтингу України за показником «Закриття бізнесу» (цьогоріч цей індекс посів проміжну позицію між рейтингами Ліберії (161-ше місце) та Камбоджі (163-тє місце)) свідчить про певні недоліки і перешкоди в українському законодавчому полі, котре регулює правові аспекти процедури банкрутства суб'єктів господарської діяльності, а також – про відсутність прогресивних реформ у межах цієї сфери державного регулювання. Адже Україна має низький рейтинг за показником «Закриття бізнесу» навіть порівняно з іншими країнами регіону Європи та Центральної Азії, посідаючи останню, 26-ту позицію [11].

Сучасний розвиток права в різних країнах світу яскраво свідчить про те, що нормативно-правове регулювання банкрутства є основою однієї з найдинамічніших сфер законодавства країн із ринковою економікою. Протягом перших тринадцяти років нового тисячоліття відбувся перегляд чинного законодавства про банкрутство із внесенням істотних змін до спеціальних законів багатьох країн світу, враховуючи майже всі держави з перехідною економікою. Такі трансформаційні процеси пояснюються необхідністю пристосування ринкових механізмів до різномірної економічної проблематики в окремих країнах і світі загалом, до того, вони доволі швидко змінюють свої сутнісні характеристики.

У світовій практиці законодавство про банкрутство розвивалося двома принципово різними шляхами. Один із них базувався на принципах британської моделі, яка розглядала банкрутство як засіб повернення боргів кредиторам, що, відповідно, супроводжувалося ліквідацією боржника. Підґрунтя іншого шляху було закладено в американській моделі, основна мета якої полягає в реабілітації підприємства та відновленні його платоспроможності. Однак останнім часом спостерігається тенденція до зближення та поєднання зазначених моделей у законодавствах розвинених держав. Адже нормативно-правове регулювання процедури банкрутства є однією з найдинамічніших сфер законотворчості [1, с. 285–288].

Відповідно, Україні також варто було б запозичити досвід поєднання британської та американської моде-

лей правового регулювання процедури банкрутства. Але для цього насамперед необхідно змінити пріоритетні напрями діяльності державних органів: вони мають стимулювати всіх учасників процедури банкрутства до дій, спрямованих на відродження підприємств-боржників та відновлення їхньої платоспроможності, як це відбувається у країнах з розвинутою економікою, а не на ліквідацію, як в Україні.

Як зазначає Н. Коломієць [3, с. 248], починаючи з 1994 року більшість банкрутств в Україні припадає переважно на підприємства малого бізнесу та комерційні структури приватного сектору. Випадки банкрутств великих промислових підприємств досить рідкісні, оскільки такі структури міцніші фінансово, а держава часто надає їм певну фінансову підтримку [3, с. 256].

Як доводить практика, жодне велике збиткове українське підприємство зі значними обсягами простроченої заборгованості досі не збанкрутувало: процедура банкрутства застосовується переважно до малих приватних компаній у сфері торгівлі, що негативно впливає не лише на збанкрутілі підприємства як такі, а й на їхніх кредиторів, партнерів, працівників, державу та її економіку в цілому. Як наслідок, держава втрачає платників податків, працівники – робочі місця, а кредитори не можуть забезпечити повернення своїх коштів у повному обсязі. Основною причиною такого стану речей, безумовно, є неврегульованість цих питань у рамках вітчизняного законодавства.

Тому процедура банкрутства в Україні часто використовується як частина схеми зміни права власності, адже суб'єкти господарювання не тільки припинили боятися процедури визнання банкрутом, а й почали використовувати наявні прогалини в законодавстві на свою користь. Приміром, сьогодні на Сході країни багато прибуткових промислових підприємств перебувають на стадії визнання їх банкрутами за заявами так званих дружніх кредиторів. Безумовно, ще один недолік українського законодавства в сфері неплатоспроможності – це відсутність спеціальних повноважень державного органу у справах про банкрутство.

У більшості країн із розвинутою ринковою економікою (США, Канада, Велика Британія, Австралія, Швеція, Нідерланди й інші) є один із ключових елементів сучасної системи економічної неспроможності – спеціальний державний орган (відомство), що має конкретно визначені обов'язки з питань банкрутства [6, с. 144–145]. До повноважень таких органів належить контроль за імплементацією законодавства і підготовка рекомендацій щодо дій уряду в цій галузі. Іншими важливими елементами системи неспроможності є законодавство, судова система, інститут фахівців і механізми забезпечення розуміння необхідності банкрутства підприємств у суспільстві.

Узагальнивши відомості щодо механізму діяльності зарубіжних державних органів із питань банкрутства, можна виокремити їхні функції і повноваження:

- 1) розроблення законодавства та законодавча ініціатива у сфері банкрутства;
- 2) збирання, аналіз і надання уряду статистичної інформації щодо справ про неспроможність;
- 3) збирання і аналіз результатів та виявлення наслідків виконання різних рішень у справах про банкрутство;
- 4) вироблення рекомендацій уряду щодо державної політики у сфері неспроможності;
- 5) організація системи підготовки, оцінки професійного рівня та ліцензування фахівців у сфері банкрутства;

6) розроблення і забезпечення дотримання шкали та правил надання винагороди арбітражним керуючим;

7) організація контролю за окремими аспектами діяльності арбітражних керуючих: дотриманням професійно-етичного кодексу; наданням звітності щодо виявлених активів; належним та своєчасним інвестуванням грошових надходжень; належним розподілом засобів від реалізації активів; правильним визнанням позовів; збереженням чи анулюванням бухгалтерської звітності, що затверджується судом; одержанням винагороди у чіткій відповідності із затвердженою шкалою та правилами її схвалення;

8) консультування суддів, юристів і фахівців у сфері банкрутства;

9) виконання функцій конкурсного керуючого у разі ліквідації підприємств із малими активами;

10) забезпечення виплат заборгованостей із заробітної плати та вихідної допомоги працівникам неспроможних підприємств у разі недостачі конкурсної маси;

11) контроль за інформацією стосовно підприємств-боржників та забезпечення її адекватності;

12) контроль за якістю управління неспроможними підприємствами, виявлення випадків несумлінного чи некомпетентного управління, вживання заходів задля дискваліфікації несумлінних директорів;

13) захист інтересів суспільства шляхом виявлення серйозних порушень під час управління підприємствами (наприклад, підробки інвестиційних засобів, маніпуляцій із біржовими акціями, незаконного відчуження активів, ведення аморального чи безчесного бізнесу), а також втручання в діяльність таких підприємств – аж до порушення в судах справ про їхнє банкрутство;

14) захист інтересів великих груп дрібних кредиторів (вкладників, акціонерів) під час здійснення процедур неспроможності.

До прикладу, в Швеції державний орган із питань банкрутства об'єднано в рамках єдиної системи з податковою службою та органами судового виконання, а його компетенція суміжна з повноваженнями міністерств фінансів і юстиції. Цей орган має відділення в усіх провінціях країни, контролюючи і регулюючи в такий спосіб процедуру банкрутства.

Роль державного органу з питань банкрутства Великої Британії виконує Служба неспроможності (налічує 2 700 постійних працівників), котра є частиною апарату Міністерства торгівлі і промисловості [5, с. 117–120].

У Нідерландах розгляд справ щодо банкрутства контролюють окружні суди, які призначають компетентних суддів із питань банкрутства у кожній конкретній справі. Такі судді мають право допитувати свідків, видавати накази про опитування експертів (наприклад, бухгалтерів) чи проведення ними досліджень і пропонувати повному складу суду винести ухвалу про затримання боржника або члена правління компанії-боржника, який не бажає співпрацювати з судом. Крім того, окружні суди призначають конкурсного довіреного керуючого (куратора), який управляє майновою масою боржника під контролем судді з питань банкрутства [9, с. 541–545].

Як правило, компетенція та функції державних органів із питань банкрутства встановлюються законом, хоча в різних країнах вони мають свої специфічні особливості. Так, до повноважень державних органів із питань банкрутства країн-членів Європейського Союзу належить подання до Суду ЄС запитів щодо постанови суду про тлумачення положень Європейської конвенції про деякі міжнародні аспекти банкрутства (від 5 червня 1990 року. – *Ред.*). В Австралії діє державна

Комісія з корпоративних справ, яка має повноваження щодо аналізу фінансового стану підприємств, що піддаються процедурам неспроможності; забезпечення надання адекватної інформації про боржника; підготовки висновків про ступінь відповідальності директорів боржника за доведення підприємства до банкрутства; самостійної дискваліфікації винних директорів або подання клопотання про таку дискваліфікацію в суді.

Багаторічний досвід державного регулювання банкрутства мають Сполучені Штати Америки: ще 1934 року роль державного органу з питань банкрутства почала виконувати Комісія з цінних паперів і бірж (КЦПБ) уряду США. Відповідно до Зводу законів про банкрутство, переглянутого в 1978 році, американська КЦПБ виконує три основні функції. Перша – виступати в суді та бути заслуханою з будь-якого питання у справі про банкрутство, зокрема про відбір кандидатури і рівень оплати арбітражного керуючого, призначення комісії кредиторів та акціонерів, використання, продаж і оренду власності. Друга – контролювати і забезпечувати адекватність заяви підприємства-боржника щодо його фінансового стану та наявності активів. І третя – запобігати проти затвердження судом плану реорганізації підприємства-боржника в разі зловживань із його боку [2, с. 128]. Хоча інколи КЦПБ утручалася в процес визначення умов продажу діючих неплатоспроможних підприємств, наполягаючи на їхній зміні, та зрештою домогалася цього. У 1983 році разом із КЦПБ, як державним органом із питань банкрутства, у США почали діяти державні федеральні конкурсні керуючі, завдання яких, серед іншого, полягають у контролі за діяльністю незалежних конкурсних керуючих та її належною оплатою, а також у запобіганні шахрайству, нечесності й порушенням законності під час здійснення процедур банкрутства.

Тому, на думку автора, доцільно було б уніфікувати й гармонізувати норми вітчизняного права в сфері банкрутства задля створення економічного порядку, що має підтримуватися завдяки застосуванню ефективних правових способів розв'язання проблем заборгованості, якими є механізм банкрутства.

Отже, можна стверджувати, що застосування міжнародних стандартів у сфері регулювання неспроможності сприятиме становленню надійної фінансової системи України, яка має будуватися на ефективних законах про банкрутство, котрі, своєю чергою, повинні містити зрозумілі, прості та прозорі роз'яснення майнових проблем завдяки застосуванню дієвих процедур банкрутства.

Для розв'язання цієї проблеми до чинного законодавства України з питань неплатоспроможності доцільно було б внести такі зміни:

1) зменшити строк визначення фінансово-економічного становища боржника та надання пропозицій арбітражного керуючого щодо можливого варіанта врегулювання проблеми заборгованості неплатоспроможного боржника до 1–2 місяців;

2) удосконалити термінологію чинного Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» та загальну законодавчу юридичну техніку в цій сфері;

3) скоротити термін процедури розпорядження майном боржника, який згідно з чинним законодавством безпідставно становить шість місяців. За рахунок раціонального упорядкування алгоритму завдань, що мають виконуватися в рамках процедури розпорядження майном, видається можливим скоротити цей строк до двох місяців. Основним резервом скорочення часу є реформування нераціонального механізму вияв-

лення кредиторів та інвесторів, котрий доцільніше було б застосовувати з часу прийняття заяви щодо порушення справи про неспроможність боржника;

4) передбачити адміністративну відповідальність за свідомо неправдиве оголошення суб'єкта господарської діяльності банкрутом; звернення до суду громадянина-засновника чи власника боржника із заявою про визнання його банкрутом за наявної можливості задовольнити вимоги кредиторів у повному обсязі; створення або збільшення фінансової неспроможності суб'єкта господарської діяльності [4, с. 321–325; 7].

Хоча на національному рівні все-таки починають відбуватися помітні зрушення у сфері регулювання банкрутства. Так, 2013 року було підтримано ініціативу арбітражних керуючих щодо створення постійно діючої групи при Міністерстві юстиції України з питань удосконалення законодавства у сфері банкрутства, до складу якої мають увійти фахівці з різних регіонів. Це рішення було ухвалене 12 червня 2013 року за підсумками роботи «круглого столу», під час якого обговорювалися проблеми й перспективи реалізації ініціатив щодо оновлення законодавства про банкрутство. До речі, у заході взяли участь близько сотні арбітражних керуючих, розпорядників майна, керуючих санацією та ліквідаторів з усіх областей України. Планується, що створена група вивчатиме проблемні питання, пов'язані з практикою процедури банкрутства, а також готуватиме роз'яснення та пропозиції щодо внесення змін до нормативно-правових актів, які регулюють відносини у відповідній сфері. ▢

Список використаних джерел

1. Жук Л. А. Господарське право / Л. А. Жук, І. Л. Жук, О. М. Неживець. – К.: Кондор, 2003. – 400 с.
2. Коваль М. В. Реформування системи банкрутства в Україні: використання іноземного досвіду / М. В. Коваль. – К.: КНЕУ, 2008. – 316 с.
3. Коломієць Н. І. Запобігання банкрутству малих підприємств / Н. І. Коломієць // Лісове господарство, лісова, паперова і деревообробна промисловість: Міжвідомчий науково-технічний збірник. – Вип. 29. – Львів: УкрДЛТУ, 2004. – С. 248–256.
4. Мірошніченко О. Ю. Інститут банкрутства як інструмент регулювання діяльності неплатоспроможних підприємств / О. Ю. Мірошніченко // Теоретичні та прикладні питання економіки. – Т. 1. – Вип. 27. – К.: Київський університет, 2012. – С. 321–331.
5. Пінк Ф. Професія фахівця з питань банкрутства та законодавство у Великобританії / Ф. Пінк [пер. з англ. О. Г. Тарасенко]. – К.: Преса України, 2000. – С. 117–131.
6. Поляков Б. М. Правове регулювання неспроможності (банкрутства) в зарубіжних країнах (Англії, Німеччини, Росії, США, Франції) / Б. М. Поляков // Санація та банкрутство. – 2006. – № 1. – С. 144–146.
7. Пригуза П. Д. Доктрина права неплатоспроможності – чи потрібна вона Україні / П. Д. Пригуза. – 21 листопада 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bankruptcy.com.ua/lang/ru/doktrina-prava-neplatospromozhnosti-chi-potribna-vona-ukraini/>
8. Серан А. В. Основания недействительности сделок должника-банкрота / А. В. Серан // Арбитражная практика. – 2005. – № 4. – С. 3–13.

9. Щербина В. С. Господарське право / В. С. Щербина. – К.: ЮрінкомІнтер, 2006. – 653 с.

10. Doing Business 2014: Ease of Doing Business in Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine>

11. Doing Business 2014: Understanding Regulations for Small and Medium-Size Enterprises. – Washington, DC: World Bank Group [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/-/media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB14-Full-Report.pdf> ▢

References

1. Zhuk L. A., Zhuk I. L. and Nezhvyets O. M. (2003) *Gospodarske pravo* [Commercial law], Kyiv: Kondor.
2. Koval M. V. (2008) *Reformuvannia systemy bankrutstva v Ukraini: vykorystannia inozemnoho dosvidu* [Reformation of the bankruptcy system in Ukraine: Use of foreign experience], Kyiv: KNEU.
3. Kolomiets N. I. (2004) 'Zapobihannia bankrutstvu malykh pidpriemstv' [Avoidance of bankruptcy of small businesses], *Lisove gospodarstvo, lisova, paperova i derevoobrobna promyslovist: Mizhvidomchy naukovotekhnichny zbirnyk* 29: 248–256.
4. Miroshnychenko O. I. (2012) 'Instytut bankrutstva iak instrument reguliuvannia diialnosti neplatospromozhnykh pidpriemstv' [Institute of bankruptcy as a tool to regulate activities of insolvent enterprises], *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, vol. 1, no. 27: 321–331.
5. Pink F. (2000) *Profesiia fakhivtsia z pytan bankrutstva ta zakonodavstvo u Velykobyrtanii* [Occupation of an expert on bankruptcy and the law in Great Britain], trans. from English by O. G. Tarasenko, Kyiv: Prsa Ukrainy.
6. Poliakov B. M. (2006) 'Pravove rehuliuвання nespromozhnosti (bankrutstva) v zarubizhnykh krainakh (Anglii, Nimechchini, Rosii, SSHA, Frantsii)' [Legal regulation of the insolvency (bankruptcy) in foreign countries (England, Germany, Russia, the USA, France)], *Sanatsiia ta bankrutstvo* 1: 144–146.
7. Pryguza P. D. (2013) 'Doktryna prava neplatospromozhnosti – chy potribna vona Ukraini' [Doctrine of the insolvency law – whether it is necessary for Ukraine]. Available at: <<http://bankruptcy.com.ua/lang/ru/doktrina-prava-neplatospromozhnosti-chi-potribna-vona-ukraini/>>
8. Seran A. (2005) 'Osnovaniia nedeistvitelnosti sdelok dolzhnika-bankrota' [Foundations for the invalidity of contracts of a debtor-bankrupt], *Arbitrazhnaia praktika* 4: 3–13.
9. Shcherbyna V. S. (2006) *Gospodarske pravo* [Commercial law]. Kyiv: IurinkomInter.
10. World Bank (2013) *Doing Business 2014: Ease of Doing Business in Ukraine*. Available at: <<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine>>
11. World Bank (2013) *Doing Business 2014: Understanding Regulations for Small and Medium-Size Enterprises*. Washington, DC: World Bank Group. DOI: 10.1596/978-0-8213-9984-2. License: Creative Commons Attribution CC BY 3.0. Available at: <<http://www.doingbusiness.org/-/media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB14-Full-Report.pdf>>